

Høgskolen i Helgeland?

Bjørn Magne Aakre, Professor emeritus

Kravet om høyere utdanning på Helgeland kan endelig få sin avgjørelse i 2021. Men vil det kunne skje i form av en selvstendig Høgskolen i Helgeland, eller gjennom et samarbeid med en annen etablert institusjon? Og hva med behovet for fagskoler og høyere yrkesutdanning? Vil de kunne regnes med og styrke grunnlaget for en ny høgstskole?

Etter at Nord universitet vedtok å legge ned sykepleierutdanninga i Sandnessjøen og Nesna som studiested, har utdanning i distriktene blitt en politisk sak på nasjonalt nivå. Ikke bare for Helgeland, men også i andre deler av landet. Folkeaksjonen for høyere utdanning på Helgeland og Nesna-studentene representerer derfor noe mer enn sine egne lokale interesser. Da er det trist at styret for Nord universitet ikke klarer å se denne forskjellen. Saken har også fått stor omtale i mediene og bred politisk tilslutning. Nå gjelder det å innfri løftene på en måte som tjener regionen på en god måte.

Ut fra det som har skjedd etter fusjonsavtalen mellom Nord universitet og Høgskolen i Nesna, er det lite som taler for at Nord universitet vil gjøre om på sitt vedtak om å legge ned Nesna som studiested fra 2022. For kort tid siden fikk de også støtte for sin håndtering av saken fra statsråd Henrik Asheim i hans svarbrev til Stortinget. Om andre institusjoner kan sikre Helgeland en bedre ordening gjenstår å se. Den tidligere Høgskolen i Gjøvik og Høgskolen i Ålesund synes å leve godt som en del av NTNU i Trondheim, mens Høgskolen i Volda med sine 4000 studenter har valgt å bestå som selvstendig høgstskole. Den siste varianten er trolig også best for en region som Helgeland med store avstander og vanskelig infrastruktur. Men er det mulig?

Stortinget kan vedta å opprette en ny høgstskole på Helgeland, men er det flertall for det? Tross mye verbal støtte synes det uklart hva støtten til Nesna og Helgeland omfatter. Noen taler fortsatt om desentralisert utdanning som i praksis kan bety ulike studier levert og administrert utenfra. Med erfaringer fra Nesna i friskt minne bør regionen være skeptisk til fusjonsavtaler, og holde fast på kravet om en selvstendig høgstskole på egen kjøp, og med ledelse og administrasjon på Helgeland.

Nå er det ikke nok med et politisk vedtak. En ny høyskole vil stå overfor mange utfordringer. Mye har gått tapt siden Høyskolen i Nesna fusjonerte, antall studier er redusert og faglig tilsatte har sluttet eller flyttet. En ny høyskole må oppfylle de samme krav til faglig nivå, antall faglige stillinger, forskning, avtaler om internasjonalisering, infrastruktur og kvalitetssystem som før. For de 3-årige programmene på bachelornivå bør det fortsatt være mulig ved å få på plass en konkret plan for å oppfylle de kravene som tilsynsorganet NOKUT vil stille. Mer krevende blir det for høyere grads studier, blant annet lærerutdanning som nå er 5-årig. Men Høyskolen i Nesna viste til det siste at de klarte det. Med systematisk innsats bør det på sikt være mulig å få slik godkjenning. Et midlertidig alternativ kan være at slike programmer gjennomføres i samarbeid med en større institusjon i Norge eller Norden.

For å styrke grunnlaget for en ny høyskole på Helgeland bør en også vurdere om fagskoler og høyere yrkesutdanning kan inngå i en slik satsing. Disse utdanningene er fortsatt dårlig utbygget på Helgeland sammenlignet med andre regioner der de nå spiller en stadig viktigere rolle, spesielt tilpasset lokalt næringsliv. Selv om fagskolene fortsatt eies og drives av fylkeskommunen, reguleres de nå av en egen lov og får sin godkjenning via tilsynsorganet NOKUT på samme måte som universiteter og høyskoler. Kanskje er det også på tide å bygge ned de kunstige skillene mellom akademisk og mer yrkesrettet utdanning. I Kongsberg er for eksempel Fagskolen Tinius Olsen integrert i samme bygg og på samme campus som Universitetet i Sørøst-Norge. Skolen bidrar nå med blant annet utdanning i Mo i Rana.

På landsbasis er fagskolene i vekst og det foreligger forslag om at de blir yrkeshøyskoler med mesterutdanning likestilt med 3-årig bachelorgrad fra en høyskole. Denne typen utdanning er utbredt i land som Tyskland, Finland og Japan, der de for lengst er integrert i høyere utdanning. Et tett samarbeid med fylkeskommunene om bygninger og infrastruktur bør derfor utredes. Videre må kommuner og næringsliv støtte opp om en eventuelt ny høyskole på Helgeland om den skal ha ei sikker framtid.

Kronikken er også publisert i Helgelendingen, Helgeland Blad og Rana Blad